

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 78/2019-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 7. februára 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Miroslava Duriša a Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Kuric, s. r. o., Dolný Val 11, Žilina, v menej ktorej koná advokát JUDr. Pavol Kuric, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práv podľa čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uzneseniami Špecializovaného trestného súdu č. k. BB-4T 36/2018-14539 a č. k. BB-4T 36/2018-14558 z 13. novembra 2018, ako aj postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu, a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Tost 50/2018 z 29. novembra 2018, ako aj postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. januára 2019 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práv podľa čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uzneseniami Špecializovaného trestného súdu (ďalej len „špecializovaný súd“) č. k. BB-4 T 36/2018-14539 a č. k. BB-4 T 36/2018-14558 z 13. novembra 2018 (ďalej aj „napadnuté uznesenia špecializovaného súdu“), ako aj postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu, a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Tost 50/2018 z 29. novembra 2018 (ďalej aj „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“), ako aj postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je obžalovaný zo zločinu založenia zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), obzvlášť závažného zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. a), b), c) a d), ods. 2 písm. c), ods. 4 písm. b) a c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) a j) a § 141 písm. a) Trestného zákona, z obzvlášť závažného zločinu úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1 a 2 písm. d) a e) a ods. 3 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 139 písm. i), § 140 písm. b) a c) a § 141 písm. a) Trestného zákona a z iných zločinov.

Sťažovateľ bol uznesením špecializovaného súdu sp. zn. 2 Tp 12/2017 z 9. marca 2017 v spojení s uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 Tost 11/2017 z 10. apríla 2017 vzatý do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a), b) a c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný

poriadok“). Väzba začala sťažovateľovi plynúť 6. marca 2017 o 8.30 h a v súčasnosti sa vykonáva v [REDACTED].

Špecializovaný súd uznesením č. k. BB-4 T 36/2018-14539 rozhodol, že členovia senátu 4 T nie sú vylúčení z vykonávania úkonov trestného konania v trestnej veci proti sťažovateľovi a spol.

Špecializovaný súd uznesením č. k. BB-4 T 36/2018-14558 z 13. novembra 2018 rozhodol, že sťažovateľa ponecháva vo väzbe z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku, jeho žiadosti o prepustenie z väzby z 29. októbra 2018, 2. novembra 2018 a z 12. novembra 2018 zamietla, prevzatie záruky dôveryhodnou osobou podľa § 72 ods. 1 písm. b), § 80 ods. 1 písm. a) a ods. 2 Trestného poriadku neprijíma a že podľa § 72 ods. 1 písm. b), § 80 ods. 1 písm. c) a ods. 2 Trestného poriadku väzbu sťažovateľa nenahrádza dohľadom probačného a mediačného úradníka.

Sťažovateľ podal proti napadnutým uzneseniam špecializovaného súdu sťažnosti, o ktorých rozhodol najvyšší súd. Tento uznesením sp. zn. 5 Tost 49/2018 z 29. novembra 2018 zamietol sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu, ktorým neboli sudcovia senátu špecializovaného súdu vylúčení z vykonávania úkonov trestného konania v jeho trestnej veci. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 5 Tost 50/2018 z 29. novembra 2018 rozhodol, že zamietla sťažnosť sťažovateľa a ďalšieho spoluobvineného proti uzneseniu špecializovaného súdu č. k. BB-4 T 36/2018-14558 z 13. novembra 2018, ktorým boli sťažovateľ a ďalší spoluobvinení okrem iného ponechaní vo väzbe a boli zamietnuté ich žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu.

Sťažovateľ pred ústavným súdom namieta, že o zákonnosti jeho väzby nerozhodoval nezávislý a nestranný súd, keďže sťažovateľ vo svojej žiadosti z 12. novembra 2018 podal námietku zaujatosti proti celému senátu 4 T, pretože sudcovia tohto senátu už rozhodovali o predmetných skutkoch vo vzťahu k iným spoluobvineným. K tomuto bodu svojej sťažnosti sťažovateľ ďalej uvádza: „Rozsudok, ktorým boli títo spoluobvinení odsúdení

obsahoval množstvo odkazov na sťažovateľovu osobu a rolu v zločineckej skupine, z ktorej založenia a zosnovania bol sťažovateľ obvinený, pričom v jednotlivých bodoch rozsudku bol popisovaný ako organizátor a iniciátor trestnej činnosti. V tom je pomer senátu ŠTS Banská Bystrica 4 T k osobe sťažovateľa a jeho veci, pričom nie je možné tento senát v rozhodovaní o jeho veci pokladať za nezaujatý.“

Sťažovateľ ďalej namieta, že o jeho návrhu z 26. októbra 2018 na prikázanie trestnej veci Krajskému súdu v Bratislave na základe podanej generálnej námietky zaujatosti špecializovaného súdu mal rozhodnúť najvyšší súd. K tomuto uvádza: „*Nakoľko o tomto návrhu rozhodol jeho neakceptovaním špecializovaný trestný súd uznesením č. k. BB-4 T/36/2018-14539 zo dňa 13. 11. 2018, ktorý podľa § 23 ods. 1 Trestného poriadku nebol oprávnený, je nutné tento procesný postup pokladať za svojvoľný a nezákonný, pričom ani po napadnutí tohto uznesenia sťažnosťou zo dňa 22. 11. 2018 nebol tento vadný postup Najvyšším súdom SR v uznesení sp. zn. 5 Tost/49/2018 zo dňa 29. 11. 2018 odstránený.“*

Sťažovateľ taktiež tvrdí, že odôvodnenie napadnutého uznesenia špecializovaného súdu vo vzťahu k potrebe jeho väzobného stíhania neobstojí, pretože špecializovaný súd k dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku poukázal na to, že sťažovateľ sa mal dlhodobo ukrývať v [REDACTED], kde má zázemie vo forme bytu a podnikateľských aktivít, a zároveň k dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku uviedol, že sťažovateľ nemá riadne pracovné návyky a žiaden legálny zdroj príjmov.

Sťažovateľ ďalej pred ústavným súdom namieta dĺžku rozhodovania o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu z 29. októbra 2018. K tomuto uvádza: „*Je síce pravdou, že o sťažnosti podanej dňa 22. 11. 2018 voči uzneseniu Špecializovaného trestného súdu č. k. BB-4 T/36/2018-14558 zo dňa 13. 11. 2018 Najvyšší súd SR rozhodol urýchlene uznesením sp. zn. 5 Tost/50/2018 dňa 29. 11. 2018, avšak uznesenie [mi] bolo doručené a takto oznámené až dňa 17. 12. 2018. Konanie na druhom stupni trvalo od podania sťažnosti do doručenia a oznámenia uznesenia Najvyššieho súdu SR 25 dní, pričom samotné*

vyhotovovanie a doručovanie uznesenia trvalo 18 dní, čo nie je možné pokladať v zmysle čl. 5 ods. 4 Dohovoru za urýchlené konanie.“

Sťažovateľ vzhľadom na uvedené navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol: „1. Základné práva sťažovateľa, a to práva čl. 17 ods. 2, 5 Ústavy SR čl. 5 ods. 4 Dohovoru čl. 46 ods. 1 Ústavy SR čl. 6 ods. 1 Dohovoru boli postupom Špecializovaného trestného súdu v Banskej Bystrici č. k. BB-4 T/36/2018-14558, č. k. BB-4 T 36/2018-14539 zo dňa 13. 11. 2018 v spojení s uznesením Najvyššieho súdu SR v Bratislave 5 Tost/50/2018 zo dňa 29. 11. 2018 porušené.

2. Uznesenie Špecializovaného trestného súdu v Banskej Bystrici č. k. BB-4 T/36/2018-14558 a uznesenie Najvyššieho súdu SR Bratislava sp. zn. 5 Tost/50/2018 zo dňa 29. 11. 2018 zrušuje a Najvyššiemu súdu SR Bratislava prikazuje aby obv. ██████████ ██████████ prepustil neodkladne z väzby na slobodu.

3. Sťažovateľovi sa priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 2.500,- Eur, ktoré mu je Špecializovaný trestný súd pracovisko BB povinné vyplatiť a finančné zadostučinenie vo výške 2.500,- Eur , ktoré mu je povinné zaplatiť Najvyšší súd...“

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu...

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť

uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie. V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť aj absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Ak teda ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

Z judikatúry ústavného súdu (III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05) vyplýva, že v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy týkajúcich sa práva na osobnú slobodu (čl. 17 ods. 1 ústavy) je obsiahnuté aj právo obvineného podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho väzby a nariadil prepustenie obvineného, ak je väzba nezákonná, ako aj jeho právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú (resp. primeranú dobu) alebo byť prepustený počas konania. V označených ustanoveniach ústavy sú teda obsiahnuté obdobné práva ako tie, ktoré vyplývajú z čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru (III. ÚS 34/07, IV. ÚS 333/08, IV. ÚS 263/2018).

Na konanie, ktorého predmetom je súdne preskúmanie zákonnosti väzby a existencie všetkých jej podmienok, je aplikovateľný čl. 5 ods. 4 dohovoru (III. ÚS 227/03, IV. ÚS 181/07, III. ÚS 54/2017). Ústavnosť postupu a rozhodnutia súdu v takomto type konania (vrátane ústavnosti dôvodov, na ktorých bolo založené rozhodnutie o ďalšom trvaní väzby) skúma však ústavný súd aj z hľadiska garancií vyplývajúcich z čl. 5 ods. 3 dohovoru (I. ÚS 100/04, III. ÚS 220/04, IV. ÚS 181/07).

Ústavný súd opakovane judikoval (II. ÚS 76/02, IV. ÚS 83/03, IV. ÚS 171/03), že jeho právomoc na rozhodovanie vo väzobných veciach predpokladá výlučne skúmanie toho, či sa v konaní pred väzobnými súdmi dodržali ústavno-procesné princípy takého obmedzenia osobnej slobody, akým je väzba obvineného.

Každé pozbavenie slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivec pozbavený slobody, musí byť zlučiteľné účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (II. ÚS 55/98, III. ÚS 7/00, I. ÚS 177/03). Požiadavku obsiahnutú v tomto článku nemožno definovať *in abstracto*, ale musí sa posúdiť podľa okolností každej veci vrátane toho, čo v sťažnosti uviedol sťažovateľ (I. ÚS 109/03). Ústavný súd preto v prípade čl. 17 ústavy môže a musí uplatniť určitú revíziu právomoc, avšak bez toho, aby sám hodnotil skutočnosti, ktoré viedli všeobecný súd k tomu, že uprednostnil určité rozhodnutie pred iným. Jeho úlohou ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) je preskúmať zlučiteľnosť opatrenia, ktorým je jednotlivec pozbavený slobody, s ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách, nie však konať ako všeobecný súd tretej alebo štvrtej inštancie; takéto konanie by bolo porušením obmedzenia, ktoré vyplýva z rozdelenia ústavnej ochrany základných práv alebo slobôd medzi všeobecné súdy a ústavný súd v čl. 127 ods. 1 ústavy (I. ÚS 165/02, I. ÚS 189/09, IV. ÚS 493/2013).

Do právomoci ústavného súdu v zásade nepatrí preskúmať postup, či správnosť skutkových a právnych záverov všeobecných súdov, ktorý ich viedol k záveru o existencii zákonného dôvodu na vzatie do väzby, resp. na ponechanie vo väzbe. Tento postup skúma opravný súd v riadnom inštančnom postupe, ktorý je funkčne usporiadaný na preskúmanie obsahu trestného spisu, súvisiacich listín, podaní obvineného a prípadne aj ďalších dôkazov osvedčujúcich použitie takéhoto zabezpečovacieho prostriedku, akým je väzba v trestnom konaní (II. ÚS 76/02, IV. ÚS 83/03).

Vo vzťahu k rozhodovaniu všeobecných súdov vo väzobných veciach je daná právomoc ústavného súdu len na preskúmanie dôvodu a spôsobu obmedzenia osobnej slobody, t. j. či proti osobe, ktorá sa berie do väzby (alebo je vo väzbe), bolo vznesené obvinenie, rozhodnutie o väzbe sa odôvodnilo aj skutkovými okolnosťami, o väzbe rozhodoval súd, obvinený bol do väzby vzatý pre konkrétne skutočnosti, ktoré odôvodňujú obavu vyjadrenú v § 71 ods. 1 písm. a) až c) Trestného poriadku, alebo okolnosti uvedené v odseku 2 tohto ustanovenia a osoba bola vzatá a držaná vo väzbe len na čas dovolený zákonom, resp. konkrétnym rozhodnutím väzobného súdu o predĺžení väzby (II. ÚS 76/02, I. ÚS 47/2013, III. ÚS 296/2017). Úlohou ústavného súdu je tiež sledovať, či všeobecné súdy v namietaných rozhodnutiach správne aplikujú právo, či dané rozhodnutia sú odôvodnené a či nenesú znaky arbitrárnosti vyúsťujúce do porušenia niektorého zo základných práv a slobôd (III. ÚS 271/07, II. ÚS 465/2011). Ústavný súd preto nemôže zasahovať do skutkových a právnych záverov všeobecných súdov, ak ich z ústavného hľadiska možno pokladať za akceptovateľné a udržateľné (IV. ÚS 333/08, II. ÚS 343/09, II. ÚS 348/2016).

Pokiaľ ide o čl. 5 ods. 4 dohovoru, Európsky súd pre ľudské práva judikoval (pozri rozsudok vo veci Rakevich proti Rusku z 28. 10. 2003, sťažnosť č. 58973/00, bod 43; podobne II. ÚS 642/2017), že tento článok predstavuje jeho *habeas corpus* ustanovenie. Označené ustanovenie poskytuje zadržanej osobe právo aktívne sa domáhať súdneho preskúmania pozbavenia slobody.

Článok 5 ods. 4 dohovoru tým, že osobám pozbaveným slobody zaručuje právo iniciovať konanie, v ktorom môžu spochybníť zákonnosť tohto pozbavenia slobody, priznáva im právo aj na to, aby po začatí takéhoto konania bolo súdom urýchlene rozhodnuté o zákonnosti pozbavenia slobody a nariadené jeho ukončenie, ak sa ukáže ako nezákonné (pozri rozsudok vo veci Rehbock proti Slovinsku z 28. 11. 2000, sťažnosť č. 29462/95, bod 84).

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri rozsudok vo veci Ilijkov proti Bulharsku z 26. 7. 2001, sťažnosť č. 33977/96, bod 94) ďalej vyplýva, že čl. 5 ods. 4

dohovoru nevyžaduje, aby odvolací súd rozhodujúci o pozbavení slobody odpovedal na každý argument osoby pozbavenej slobody. Tento súd však nesmie ignorovať konkrétne skutočnosti namietané touto osobou, ktoré by mohli spochybniť existenciu podmienok „zákonnosti“ pozbavenia osobnej slobody.

Väzba má mať striktné obmedzené trvanie, a preto má byť zaručená možnosť jej kontroly v krátkych intervaloch. V texte čl. 5 ods. 4 dohovoru použitý anglický výraz „speedily“ a francúzsky výraz „bref délai“ (v slovenskom preklade „urýchlene“) jasne indikuje, čo musí byť v danom prípade hlavným predmetom záujmu. Otázka rýchlosti rozhodovania ma musí posudzovať s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu (pozri už citovaný Rehbock, bod 84).

Ústavný súd už k rozhodovaniu všeobecných súdov o väzbe obvineného/obžalovaného judikoval (III. ÚS 7/00, I. ÚS 18/03), že aj keď sa jednotlivé lehoty z hľadiska požiadaviek neodkladnosti alebo urýchlenia posudzujú podľa všetkých okolností prípadu, spravidla lehoty rátané na mesiace sú príliš dlhé a nevyhovujú týmto požiadavkám. Požiadavke, aby súd bezodkladne rozhodol o zákonnosti väzby v zmysle čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru, nezodpovedá lehota počítaná na mesiace, ale na týždne. Tejto požiadavke preto spravidla nemôže zodpovedať lehota konania presahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca a ani nečinnosť trvajúca týždne (III. ÚS 126/05, III. ÚS 216/07, III. ÚS 147/2011).

II.1 K namietanému porušeniu práv napadnutými uzneseniami špecializovaného súdu, ako aj postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu

Ústavný súd pri svojom rozhodovaní vychádza z ústavného princípu subsidiarity svojej právomoci vo vzťahu k všeobecným súdom vyplývajúceho z čl. 127 ods. 1 ústavy (ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd), podľa ktorého rozhoduje o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd k tejto časti sťažnosti konštatuje, že proti napadnutým uzneseniam špecializovaného súdu mal sťažovateľ v zmysle § 83 Trestného poriadku možnosť podať sťažnosť (sťažnosti) najvyššiemu súdu, v právomoci ktorého bolo posúdenie všetkých relevantných skutkových aj právnych okolností daného prípadu, ako aj posúdenie prípadných procesných pochybení špecializovaného súdu v príslušnom konaní.

Vzhľadom na to ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto časti pri jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (podobne I. ÚS 338/09, I. ÚS 113/2010, III. ÚS 419/2017).

II.2 K namietanému porušeniu práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ako aj postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu

Sťažovateľ namieta, že o zákonnosti jeho väzby nerozhodoval nezávislý a nestranný súd (i), o jeho návrhu z 26. októbra 2018 na prikázanie jeho trestnej veci Krajskému súdu v Bratislave na základe podanej generálnej námietky zaujatosti špecializovaného súdu mal rozhodnúť najvyšší súd (ii), odôvodnenie jeho väzby vo vzťahu k § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku sa vzájomne vylučuje (iii) a že najvyšší súd nerozhodol o jeho sťažnosti proti napadnutému uzneseniu špecializovaného súdu urýchlene, resp. síce rozhodol urýchlene, avšak vypracovanie a doručenie napadnutého uznesenia nezodpovedá požiadavke urýchlenosti (iv).

K prvej a druhej námietke sťažovateľa

Pokiaľ ide o prvú a druhú námietku sťažovateľa, ústavný súd konštatuje, že o sťažovateľovej námietke zaujatosti a o jeho žiadosti o prikázanie veci Krajskému súdu v Bratislave bolo rozhodnuté uznesením špecializovaného súdu č. k. BB-4 T 36/2018-14539 z 13. novembra 2018, proti ktorému podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 5 Tost 49/2018 z 29. novembra 2018. Na označené uznesenie

sťažovateľ síce v odôvodnení svojej sťažnosti ústavnému súdu poukazuje, avšak v petite svojej sťažnosti ústavnému súdu nenamieta porušenie svojich práv týmto uznesením.

Podľa § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom návrhu na začatie konania, teda tou časťou sťažnosti (v konaní podľa čl. 127 ústavy), v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha, čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na uvedené môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv. Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ zastúpený zvoleným advokátom (I. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, III. ÚS 380/2011). Tvrdenia o porušení práv, ktoré sú uvedené v texte sťažnosti mimo petitu, je podľa názoru ústavného súdu potrebné považovať iba za súčasť jej argumentácie (III. ÚS 149/04, II. ÚS 65/07). Ustanovenie § 20 zákona o ústavnom súde sa v celom rozsahu vzťahuje na sťažnosť podľa § 49 a nasl. zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napriek uvedenému, predovšetkým s ohľadom na skutočnosť, že sťažovateľ vo svojej sťažnosti ústavnému súdu namieta aj porušenie svojho práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ústavy a čl. 5 dohovoru, teda práva, ktoré v zmysle dohovoru patrí medzi najdôležitejšie práva v „demokratickej spoločnosti“ (pozri rozsudok Veľkej komory vo veci Medvedyev a ďalší proti Francúzsku z 29. 3. 2010, sťažnosť č. 11036/03, bod 76; rozsudok vo veci Ludent proti Poľsku z 18. 3. 2008, sťažnosť č. 11036/03, bod 45), preskúma aj námietky sťažovateľa smerujúce proti uzneseniu sp. zn. 5 Tost 49/2018 z 29. novembra 2018, teda jeho prvú a druhú námietku.

Pokiaľ sťažovateľ tvrdí, že o zákonnosti jeho väzby nerozhodoval nezávislý a nestranný súd (i) a že o jeho návrhu z 26. októbra 2018 na prikázanie jeho trestnej veci Krajskému súdu v Bratislave na základe podanej generálnej námietky zaujatosti

špecializovaného súdu mal rozhodnúť najvyšší súd (ii), ústavný súd poukazuje na odôvodnenie uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tost 49/2018 z 29. novembra 2018, v odôvodnení ktorého je k týmto jeho námietkam uvedené: „*K druhej námietke, týkajúcej sa účasti členov senátu na rozhodovaní v inej trestnej veci sa najvyšší súd naďalej pridrižiava stanoviska trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu Tpj 11/2017, z ktorého senát špecializovaného súdu správne vyvodil, že jeho členovia nie sú vylúčení z vykonávania úkonov trestného konania. K údajnému nesúladu spomínaného stanoviska s judikatúrou ESLP najvyšší súd uvádza, že toto sa s rozhodnutiami ESLP (vrátane rozsudku Rojas Morales v. Taliansko a Ferrantelli a Santangelo v. Taliansko, na ktoré obvinený výslovne poukazuje) podrobne vysporiadalo.*

K vecnej príslušnosti nadriadený súd pripomína, že obvinený [REDACTED] podaniami z 26. októbra 2018 a 12. novembra 2018 bez akýchkoľvek pochybností vzniesol námietku zaujatosti podľa § 31 a nasl. Tr. por. O takto vznesenej námietke bol v zmysle § 32 ods. 1, ods. 3 Tr. por. povinný rozhodnúť orgán, ktorého sa dôvody námietky týkajú – v danom prípade senát 4 T. Skutočnosť, že na podklade tých istých dôvodov, obvinený v ďalšej časti svojho podania žiadal vylúčiť aj všetkých ostatných sudcov špecializovaného súdu a následne podľa § 23 ods. 1 Tr. por. prikázať vec do pôsobnosti Krajského súdu v Bratislave, je vedľajšia, nakoľko v prípade absencie dôvodov zaujatosti u konajúcich sudcov, nemôžu existovať dôvody pre vylúčenie všetkých ostatných sudcov. Inými slovami, keďže súdy právoplatne uzavreli, že obvineným formulované dôvody vo vzťahu ku konajúcim sudcom neobstoja, potom (od menšieho k väčšiemu) tie isté dôvody nemôžu obstať ani vo vzťahu k ostatným sudcom špecializovaného súdu. Z tohto dôvodu (konajúci senát nie je zaujatý) nebolo potrebné osobitne rozhodovať o odňatí a prikázaní veci z dôvodu nutnosti (zaujatosti všetkých sudcov).“

Ústavný súd sa oboznámil so znením stanoviska trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu sp. zn. Tpj 11/2017 z 5. apríla 2017 a vo vzťahu k prvej námietke sťažovateľa konštatuje, že najvyšší súd dal v odôvodnení označeného uznesenia na tieto sťažovateľom prezentované tvrdenia dostatočnú a ústavnoprávne akceptovateľnú odpoveď.

Sťažovateľ pred ústavným súdom nenapáda právne závery vyplývajúce z označeného stanoviska, v rámci ktorého sa najvyšší súd vysporiadal aj s ním označenou judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, teda to, že tieto závery by boli svojvoľné či nelogické, ale obmedzuje sa opakovanie tejto svojej námietky, na ktorú dostal dostatočnú odpoveď v rámci konania pred špecializovaným súdom a následne pred najvyšším súdom. Vzhľadom na uvedené je táto námietka sťažovateľa zjavne neopodstatnená.

Aj vo vzťahu k druhej námietke sťažovateľa preto ústavný súd konštatuje, že právne závery najvyššieho súdu s ohľadom na sťažovateľom prezentovanú argumentáciu jednoznačne obstoja. Ak totiž sťažovateľ neúspešne vzniesol námietku zaujatosti sudcov daného senátu, neexistoval dôvod rozhodovať o ďalšom jeho návrhu týkajúcom sa zaujatosti všetkých ostatných sudcov špecializovaného súdu a na to nadväzujúcim odňatí a prikázaní veci Krajskému súdu v Bratislave. Aj táto námietka sťažovateľa je preto zjavne neopodstatnená.

K tretej námietke sťažovateľa

Sťažovateľ ďalej namieta, že odôvodnenie jeho väzby vo vzťahu k § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku sa vzájomne vylučuje.

Ústavný súd k tejto námietke sťažovateľa v prvom rade konštatuje, že z predložených materiálov nevyplýva, že sťažovateľ by túto svoju konkrétnu námietku týkajúcu sa odôvodnenia väzobných dôvodov uplatnil vo svojej sťažnosti proti uzneseniu špecializovaného súdu č. k. BB-4 T 36/2018-14558 z 13. novembra 2018. Takýto jeho postup, teda nevyužitie možnosti súdneho prieskumu danej otázky v konaní pred všeobecnými súdmi, zakladá v zmysle stabilizovanej judikatúry (III. ÚS 135/03, III. ÚS 201/04, IV. ÚS 266/08, II. ÚS 462/2012) dôvod na odmietnutie tejto časti sťažnosti pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

Špecializovaný súd v uznesení č. k. BB-4 T 36/2018-14558 z 13. novembra 2018 k dôvodom väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku

uviedol: „U obvinených je daný dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, teda obava, že ujdú alebo sa budú skrývať, aby sa tak vyhli trestnému stíhaniu alebo trestu, najmä ak nemožno ich totožnosť ihneď zistiť, ak nemajú stále bydlisko alebo ak im hrozí vysoký trest. K tomuto väzobnému dôvodu súd dodáva, že obvineným v prípade uznania viny hrozí vysoký až doživotný trest odňatia slobody. Po spáchaní úkladnej vraždy sa mali dlhodobo ukrývať v [REDACTED], kde majú zázemie a to byt a podnikateľské aktivity, ale predovšetkým, že podľa svedka [REDACTED] mal obvinený [REDACTED] vlastniť falošné doklady [REDACTED].

...

K dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, teda z dôvodnej obavy, že obvinení budú v trestnej činnosti pokračovať, dokonajú trestný čin o ktorý sa pokúsili, alebo vykonajú trestný čin, ktorý pripravovali alebo ktorým hrozili treba uviesť, že dôvod preventívnej väzby je u obvinených daný najmä charakterom, závažnosťou, rozsiahlosťou a intenzitou páchanej trestnej činnosti, ale aj predchádzajúcou trestnou činnosťou, za ktorú už boli právoplatne odsúdení. Podľa vyjadrenia svedkov obaja obvinení boli dlhú dobu časťmi, pravidelnými užívateľmi rôznych druhov omamných a psychotropných látok, pričom obvinený [REDACTED] mal pri zadržení v tele zistené aj stopové prvky týchto látok. Navyše z dôkazov vyplýva, že obvinení svoj osobný život prispôsobili fungovaniu v zločineckej skupine, nemali riadne pracovné návyky, ani žiadny legálny zdroj príjmov, ale práve vysoké finančné zisky z trestnej činnosti, a preto existuje dôvodná obava z pokračovania v páchaní trestnej činnosti.“

Ústavný súd konštatuje, že aj v prípade, ak by sťažovateľom tvrdený rozpor v odôvodnení väzobných dôvodov existoval, v okolnostiach tejto veci je potrebné poukázať na skutočnosť, že väzobný dôvod podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku bol u sťažovateľa odôvodnený aj jeho dlhodobým ukrývaním sa v [REDACTED] a existenciou falošných dokladov. Takého odôvodnenie väzobného dôvodu v okolnostiach tejto veci z ústavnoprávneho hľadiska jednoznačne obstojí. Ústavný súd ďalej poukazuje na to, že väzobný dôvod podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, ktorý bol u sťažovateľa odôvodnený charakterom, závažnosťou, rozsahom a intenzitou páchanej činnosti v spojení s predchádzajúcim právoplatným odsúdením a pravidelným užívaním

omamných a psychotropných látok, ako aj absenciou riadnych pracovných návykov a neexistenciou legálnych príjmov, taktiež nemožno považovať za svojvoľný či neodôvodnený. Uvedené skutočnosti, resp. odôvodnenie existencie týchto väzobných dôvodov sťažovateľ vo svojej sťažnosti ústavnému súdu žiadnym (ďalším) relevantným spôsobom nespochybnil.

K štvrtej námietke sťažovateľa

Sťažovateľ napokon namieta, že o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu z 29. októbra 2018 najvyšší súd síce rozhodol 29. novembra 2018, avšak napadnuté uznesenie mu bolo doručené až 17. decembra 2018.

Z predložených materiálov vyplýva, že sťažovateľ podal proti uzneseniu špecializovaného súdu č. k. BB-4 T 36/2018-14558 z 13. novembra 2018 sťažnosť osobne 22. novembra 2018 a prostredníctvom svojho advokáta 23. novembra 2018. Sťažnosť sťažovateľa spoločne s kompletným spisovým materiálom bola najvyššiemu súdu predložená 26. novembra 2018. Najvyšší súd následne o tejto sťažovateľom podanej sťažnosti rozhodol napadnutým uznesením 29. novembra 2018, t. j. o 3 pracovné dni.

Aj v prípade, ak by napadnuté uznesenie bolo sťažovateľovi skutočne doručené 17. decembra 2018, v okolnostiach tejto veci nemožno podľa názoru ústavného súdu dospieť k záveru, že by najvyšší súd nepostupoval vo veci sťažovateľa urýchlene, resp. že intenzita zásahu do práva sťažovateľa podľa čl. 17 ústavy a podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru by po prijatí tejto časti sťažnosti na ďalšie konanie umožňovala ústavnému súdu rozhodnúť o porušení označených práv sťažovateľa.

V prvom rade je z pohľadu ústavného súdu potrebné poukázať na to, že od podania sťažnosti sťažovateľom až po samotné doručenie napadnutého unesenia sťažovateľovi uplynulo celkovo 25 dní, čo s odkazom na ustálenú judikatúru (III. ÚS 7/00, I. ÚS 18/03, III. ÚS 255/03, IV. ÚS 253/05, III. ÚS 345/06, z nedávnych II. ÚS 452/2017,

III. ÚS 571/2017), v zmysle ktorej lehota konania na jednom stupni súdu nemá prekročiť jeden mesiac, možno ešte stále považovať za hraničný, avšak akceptovateľný stav.

Ústavný súd ďalej poukazuje na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (rozsudok vo veci Abdulkhakov proti Rusku z 2. 10. 2012, sťažnosť č. 14743/11, bod 198; rozsudok vo veci Shcherbina proti Rusku z 26. 6. 2014, sťažnosť č. 41970/11, bod 65), v zmysle ktorej požiadavka „urýchlenosti“ je v konaní pred odvolacím súdom (sťažnostným súdom) menej prísna. Ak bolo pôvodné rozhodnutie vydané súdom v konaní, ktoré napĺňa požiadavky spravodlivého procesu, Európsky súd pre ľudské práva akceptuje dlhšie obdobia prieskumu v konaní pred súdom druhého stupňa (pozri rozsudok Veľkej komory vo veci Ilseher proti Nemecku zo 4. 12. 2018, sťažnosti č. 10211/12 a č. 27505/14, bod 274). Lehota rozhodovania o sťažnosti proti prvostupňovému väzobnému rozhodnutiu presahujúca tri až štyri týždne vyvoláva otázku v zmysle čl. 5 ods. 4 dohovoru s výnimkou, že dlhšie obdobie prieskumu by bolo výnimočne odôvodnené okolnosťami prípadu (už citovaný Ilseher, bod 256).

Ústavný súd taktiež považuje za potrebné zohľadniť skutočnosť, že najvyšší súd rozhodol o sťažovateľovej sťažnosti proti väzobnému uzneseniu urýchlene, t. j. do 3 pracovných dní. Aj keď následné písomné vyhotovenie a doručenie napadnutého uznesenia sťažovateľovi možno vnímať ako nezvyčajne dlhé, v okolnostiach tejto veci ho možno ešte stále považovať za ústavnoprávne udržateľné (podobne II. ÚS 376/2017, kde od rozhodnutia krajského súdu o sťažnosti proti väzobnému rozhodnutiu po jeho doručenie sťažovateľovi uplynul jeden mesiac). V takejto situácii ústavný súd dopĺňa, že proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu ako súdu sťažnostného už nebol prípustný riadny opravný prostriedok, a teda v kontexte požiadavky na urýchlené rozhodnutie o väzbe sťažovateľa je rozhodujúce samotné rozhodnutie o jeho sťažnosti (tamtiež), a to napr. aj vo vzťahu k počítaniu lehoty na podanie novej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu.

Záver

Zohľadňujúc všetky uvedené skutočnosti dospel ústavný súd k záveru, že túto časť sťažnosti je potrebné odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

II.3 K namietanému porušeniu práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ako aj postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu

Pokiaľ sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ako aj postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, ústavný súd konštatuje, že konania všeobecných súdov, ktorými sa rozhoduje o väzbe, nie sú konaniami „o trestnom obvinení“ a ani konaniami o právach alebo záväzkoch občianskoprávneho charakteru, na ktoré sa vzťahuje čl. 6 ods. 1 dohovoru. V rámci konania o väzbe preto nemôže dôjsť k porušeniu čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže túto oblasť ochrany práv upravuje vo svojich ustanoveniach čl. 5 dohovoru (I. ÚS 200/06, III. ÚS 277/07, III. ÚS 101/2013).

Aj pokiaľ ide o vzťah čl. 46 ods. 1 ústavy upravujúceho základné právo na súdnu ochranu a čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy týkajúcich sa špecificky základného práva na osobnú slobodu, ústavný súd konštatoval, že čl. 17 ústavy zahŕňa základné hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na jej súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou. Táto súdna ochrana zahŕňa základné procesné garancie spravodlivého súdneho konania s prihliadnutím na povahu a účel konania o väzbe, a preto sú na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe aplikovateľné špeciálne čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy o osobnej slobode, a nie všeobecné ustanovenie čl. 46 ods. 1 ústavy (III. ÚS 135/04, III. ÚS 277/07, IV. ÚS 397/2010).

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti bolo potrebné túto časť sťažnosti odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú (podobne III. ÚS 383/09, I. ÚS 42/2014, I. ÚS 259/2015).

Keďže sťažnosť bola ako celok odmietnutá, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. februára 2019